

Nr 139

Av herr **Hagberg** i Stockholm m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om investeringsavgift för år 1955, m. m.

Syftet med proposition nr 36 om investeringsavgift uppges vara att hålla investeringarna inom ramen för tillgängliga resurser. Som det enda verkliga skälet för antagandet att gränsen uppnåtts för den ekonomiska expansionen anföres att industriens investeringar beräknas öka med 7 % detta år. Men med hänsyn tagen till att motsvarande investeringar ökade 15 % 1954 kan inte beräknade 7 % ökning betraktas som något särskilt anmärkningsvärt.

Vid bedömandet av denna fråga måste man ju ta hänsyn till dels att det råder en gynnsam ekonomisk konjunktur, dels att stora behov föreligger för nyinvesteringar i syfte att effektivisera industri och jordbruk. Dessutom har det gångna årets gynnsamma resultat lagt en stark grund för nyinvesteringar. Enligt propositionen ökade exporten med 9 % 1954, importen med 13 %. Till detta kan läggas dels den starka produktionsökningen, omkring 7 %, dels också att den samlade konsumtionen endast ökade 4 %. Detta liksom avsättningssvårigheterna för konsumtionsindustrierna tyder på att befintliga tillgångar av varor och ekonomiska resurser överstiger efterfrågan.

Vilka faktorer stöder sig för övrigt finansministern på, när han talar om inflationsfaran?

1. Den kommer för närvarande inte utifrån, eftersom han måste konstatera, att både export- och importpriser legat något lägre 1954 än 1953. Det värsta han tycks frukta 1955 är »en närmast svagt stigande pristendens internationellt». Men även om så bleve fallet, kan regeringen förhindra att en ev. prisstegring slår igenom på den svenska marknaden, om viljan därtill finns.

2. Efterfrågan kan öka mer än tillgången. Men alla vet, att det nu råder en köparnas marknad. Detta avspeglas bl. a. i nedpressningarna av bilpriserna, där verkligheten en hård konkurrens ännu existerar. Lika påtagligt är att det råder överflöd på alla vanliga konsumtionsvaror och att inte ett enda skäl har anförts för antagandet, att varuöverflödet inom överskådlig tid skall förbytas i varuknapphet.

3. Det råder knapphet på arbetskraft. Detta är en sanning med en mycket stor modifikation. Det finns en stor reserv av arbetskraft, som inte utnyttjats, därför att kapitalisterna ännu inte varit i behov därav. Om lämpliga villkor skapas kan säkert ytterligare en miljon kvinnors arbetskraft och partiellt arbetsför arbetskraft dras in i produktionen. Detta kommer också en dag att ske.

Därtill kommer att samma antal arbetare 1955 kan utföra betydligt mer arbete än 1954, beroende på ökad mekanisering, rationalisering och tekniskens utveckling.

Slutligen kan tillfogas, att varje år under de närmaste tio åren framåt kommer de nya arbetsföra åldersklasserna att öka upp till 50 %. Allt detta talar mot antagandet att de s. k. inflationsdrivande faktorerna nu skulle vara särskilt starka.

Under dessa förhållanden hade det varit rimligare att regeringen dragit en rakt motsatt slutsats av fakta, nämligen att utrymme finnes för ökad konsumtion och ekonomisk expansion. Man måste sålunda underkänna skälen för den »konjunkturbromsning» som regeringen säger sig eftersträva.

Beträffande den inledda kreditåtstramningen framhåller propositionen med rätta storföretagens möjligheter till självfinansiering. Detta gör kreditrestriktionerna till ett slag i luften när det gäller de större företagen. De mindre företagen däremot, som tvingas anlita bankerna för att finansiera nyinvesteringar i sina företag, blir de enda som verkligen kännbart drabbas. Detta erkännes också cyniskt: »... åtstramningen för de mera kreditberoende företagen måste bli så mycket hårdare, varvid snedvridningar lätt kan uppkomma.» Åtgärden kan alltså *endast* träffa småföretagen, men träffar i stället dessa så mycket hårdare, vilket bara skärper snedvridningen, d. v. s. ytterligare undergräver småföretagens redan förut svaga konkurrenskraft gentemot de större företagen.

Eftersom kreditåtstramningen inte anses bli tillräckligt kännbar förordar regeringen en särskild företagsbeskattning, kallad investeringsavgift. Formellt drabbar denna stora och små företag i industri och jordbruk som nybygger eller ökar maskinbeståndet med mer än 15 000 kronor. Men eftersom storföretagen har helt andra möjligheter att vräka över dessa merkostnader på marknaden, konsumenterna, skärper åtgärden ytterligare snedvridningen i relationerna mellan de starka och de svagare företagen.

Särskilt motbjudande ter sig den nya skatten på motorfordon på grund av att denna till den överväldigande delen avser att drabba folk med relativt små inkomster. Den verkar också godtyckligt. En bilköpare som skaffar sig en Porsche, vilken kostar omkring 15 000 kr., behöver sålunda inte betala mer i extraskatt än den som köper en bil som kostar omkring 5 000 kr. Skatten blir alltså tre gånger så stor för de billiga bilarnas köpare.

Det torde bli oundvikligt att skattens införande på bussar, lastbilar och taxibilar höjer frakterna och därmed påverkar både prisnivån och levnadskostnaderna. Detta måste ju motverka en eventuell strävan att försvara penningvärdet.

Flertalet importerade bilar utgör betalning för svenska exportvaror. Att minska avsättningen på dessa bilar genom att fördyra dem för landets köpare är liktydigt med nya svårigheter att upprätthålla och eventuellt öka

exporten. En sådan fullt antaglig verkan tycks ha förbisetts av finansministern.

Ett undantag utgör importen av amerikanska bilar, vilka ju, som bekant, måste finansieras genom export av befintliga dollarvalutor. Dessa bilar ligger dessutom i en betydligt högre prisklass än de europeiska bilar som i huvudsak införes till vårt land. Sverige kan näppeligen påräkna någon förhållandevis export på USA, även om stora valutatillgångar sättes in för inköp av amerikanska bilar. Om regeringen därför vill vidtaga åtgärder för att hindra valutautflöde borde en stark begränsning av den amerikanska bilexporten på Sverige vara naturlig och ofrånkomlig, därest regeringen menar allvar med sin uttalade oro för valutatillgångarna.

Vi förordar därför åtgärder som kan leda till en begränsning av den bilimport som inte sker på utbytesbasis.

Vi anser för övrigt att riksdagen bör avslå förslaget till förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1955.

Vi anser, som redan framhållits, det felaktigt att särskilt beskatta nyinvesteringar i produktionsapparaten i syfte att begränsa sådana.

Å andra sidan anser vi det helt i sin ordning att företagen betalar en högre skatt till samhället än hittills. Eftersom detta syfte inte uppnås genom de skärpta lagervärderingarna och begränsning av den fria avskrivningsrätten, vilka ju bara innebär en förlängning av hittillsvarande provisorium, anser vi att riksdagen bör avvisa förslaget till förordning om investeringsavgift för år 1955, men i stället uttala sig för en höjning av den statliga inkomstskatten för svenska aktiebolag m. fl. från 40 % till 50 % av den beskattningsbara inkomsten (se särskild motion!). Detta skulle å sin sida underlätta ett snabbt genomförande av den tidigare utlovade skattelättnaden för mindre inkomsttagare.

Vi föreslår med hänvisning härtill,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 36 måtte avslå förslag till

- 1) förordning om investeringsavgift för år 1955; och
- 2) förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift) samt

i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

att åtgärder vidtages för att begränsa importen av de motorfordon som inte införes på utbytesbasis.

Stockholm i januari 1955

H. Hagberg

K. E. Senander

Gustav Johansson

Helmer Holmberg